

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Владимир Емилов Ценков

*преподавател в катедра "Финанси и отчетност" в Стопански факултет при
ЮЗУ "Неофит Рилски" – Благоевград*

Относно: дисертационен труд на тема

“ INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS AND THE
EFFECT ON BANKS' PROFITABILITY.
A CASE STUDY OF GREEK BANKS IN BULGARIA ”,

разработен от **Елени Колеца (Eleni Koletsa)**

с научен ръководител: доц. д-р Елена Ставрова

Дисертационният труд на Елена Колеца е посветен на изследването на интеракцията на банковите системи на България и Гърция разгледана през призмата, както на финансовите индикатори за ефективност, така и през обединяващия знаменател на международните стандарти за финансово отчитане (International Financial Reporting Standards (IFRS)). Приложението на тези стандарти гарантиращи достоверност и обективност на финансовата информация идваща от банковата дейност определят не само безспорната актуалност на изследваната материя в българския ракурс, но и дава възможност да се анализира влиянието на гръцката банкова система у нас изразено чрез придобиванията на български банки и въздействието ѝ върху тяхната финансова ефективност. Разглеждайки значението на гръцкия фактор в банковата система у нас не можем да не отчетем въздействието на два

детерминиращи за него фактора включени в анализирания от докторанта период, а именно глобалната финансова криза от 2008 г. и последвалата я такава с гръцкия суверенен дълг. Допълнителен аргумент за значимостта на гръцката банкова система в региона на Балканите можем да почерпим и от факта, че този регион е водещ за гръцката банкова активност в чужбина. Тези фактори обуславят акцента върху интеграцията на българската и гръцката банкови системи, не само от позицията на анализиране на финансовата резултатност от дейността, но и от гледна точка на възможността за пренасяне на кризисни влияния към българския банков сектор. В това отношение съвсем резонно можем да видим актуалността на търсенията на докторанта да изследва и иконометрично да измери динамиката на финансовата резултатност на българските банки гръцка собственост опериращи у нас.

Дефинираните от докторанта *обект и предмет на изследване* са в логическо единство и поставят удачно необходимата рамка на дисертационното изследване. А именно, като обект се посочва значението на Международните стандарти за финансово отчитане (IFRS) представено чрез тяхното конкретно приложение по отношение на установяване на финансовата резултатност на изследваните банки, с което се маркира предмета на дисертационното изследване. Удачното представяне, не само на теоретичната рамка на анализиранияте стандарти, но и използването на подходящ набор от финансови индикатори за изследване на финансовата ефективност, показва не само, че докторанта прави успешен преход между обекта и предмета на изследване, но и че по този начин създава необходимата рамка за емпирично доказване на своята теза.

Защитаваната *изследователска теза* конкретно се адресира към финансовата резултатност и ефективност на изследваните гръцки банки представени чрез българските им поделения. Използвайки набор от фундаментални финансови показатели, три касаещи доходността (ROA, ROE, NIM) и три отнасящи се към финансовата ефективност (NPM, Asset Turnover Ratio, ER), докторантът успява удачно да изследва и защити своите позиции по отношение на:

- Значимостта на приложението на IFRS за гарантирането на надеждна финансова информация;

- Формирането на обобщена оценка за финансовата ефективността на гръцките банкови институции опериращи на българския пазар пречупена през призмата на приложението на IFRS и въздействието на тези стандарти върху ефективността и надеждността на отчитането на банковата резултатност.

С представеното аналитично изследване, докторантът не само успява да защити неговата изследователска теза, но и дава правдиви количествени оценки за финансовата ефективност на гръцките банки опериращи у нас, като на тази база разширява научното познание относно един от компоненти на българската банкова система. С това той не само доразвива познанието във въпросната сфера, но и дава възможност за анализ на дейността на българската банкова система детерминиран от отделните ѝ компоненти диференцирани на база националността на тяхната собственост. Допълнителна тежест на така изразената значимост на резултатите на докторанта можем да видим и във факта, че количествените оценки са направени на база приложението на общите стандарти на IFRS за финансова информация уеднаквяваща и поставяща под „общ знаменател“ подходите за отчитане на финансовата резултатност на всички банки у нас независимо от собствеността им.

Заложените в дисертационното изследване *работни хипотези, цел и задачи* правят впечатление със своята реалистична конкретика, логическо единство и дават възможност на читателя много ясно и отчетливо да за ориентира какво и защо е направено и как всяка една аналитична стъпка води към цялостността на дисертационното изследване.

Значимостта на изследователските резултати може да определим като безспорна. За това говорят не само количествените резултати от емпиричното изследване, но и формираните на тяхна основа изводи. Удачно изложението на дисертанта започва с представяне на гръцката банкова система в динамиката на нейните показатели за финансова активност в периода 2008 – 2016 г., като необходимата база за анализ на тяхната дейност у нас чрез българските банки техни поделения. В конкретиката на изследването са включени следните банки в периода 2001-2012 г.: Алфа Банк, Емпорики Банк,

Юробанк – Пощенска банка, Банка Пиреус и Обединена българска банка. Направеният анализ на набора от показатели за финансова доходност и ефективност на изследваните банки освен, че очертава основните тенденции на динамика, но и удачно се допълва от тестването чрез емпиричния иконометричен инструментариум на изследователските хипотези за връзки между размера на банковите активи, банковата доходност, резултатността от управлението на банковите активи и оперативната ефективност. Направените анализи и изводи от дескриптивната статистика на тези показатели са продължени чрез приложение на линейна регресия по метода на най-малките квадрати, както и на статистически тестове на хипотези за взаимодетерминираност между изследваните променливи. Регресионните резултати показват, че финансовото представяне на изследваните банки е в силна и позитивна детерминираност от оперативната ефективност, управлението и големината на банковите активи. Последните се определят от регресионните резултати и като положително въздействащи и върху показателя за лихвена доходност (Interest Income). Докторантът аргументира на база статистическите резултати твърдението, че финансовото представяне на анализиранияте банки се определя в голяма степен, и с положителен знак, от операционната ефективност и резултатността от управлението на банковите активи в допълнение на установената детерминираност от размера на банковите активи. Това му дава възможност да заключи, че „This is a proof that a bank with higher predictors of total assets, credits, deposits, or shareholder equity does not always mean that it would have better profitability performance too.“ След като е установил, че „A moderate positive correlation relationship (59%) exists between ROA and bank size (assets size).“ Заслужава внимание и установения от докторанта факт, че „56.85% variations in bank profitability can be explained from the effect on ROA from all the independent variables.“

Като *препоръка за бъдещите изследователски търсения* на докторанта може да се посочи възможността за използване на по-комплексни иконометрични модели, например Vector Autoregressive models (VAR models), с помощта на които да се разшири обхвата на търсенията на база установеното до момента по отношение на тестване на разкритите взаимодетерминираности при различна времева размерност на изследваните променливи. Една подобна препоръка не поставя под въпрос достойнствата на постигнатите резултати в

дисертационното изследване, а е пряко провокирана от надеждността и значимостта на постигнатите от докторанта емпирични резултати формиращи една солидна основа и даващи допълнителни хоризонти за бъдещи изследвания.

Оформените от страна на докторанта три *научни и научно-приложни приноси* може да бъдат определени като правдиви и ясно очертаващи основните достижения и резултати постигнати в дисертационното изследване.

По отношение на *публикационната активност* във връзка с дисертационното изследване могат да бъдат отчетени общо три (три) публикации – 2 статии и 1 участие с доклад на международна научна конференция. Така представената публикационна активност покрива изискуемите обеми в това отношение.

Обща оценка на дисертационния труд

Обобщавайки бих могъл да изразя положителната си оценка за качествата на дисертационния труд на тема: *„INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS AND THE EFFECT ON BANKS' PROFITABILITY. A CASE STUDY OF GREEK BANKS IN BULGARIA“*. Отчитайки достойнствата на научната разработка давам положителна оценка на дисертационния труд и предлагам на уважаемото научното жури да присъди на **Елени Колецa (Eleni Koletsa)** образователната и научна степен **„доктор“** по научната специалност *„Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“*.

28.11.2019 г.

Гр. Благоевград

/ доц. д-р Владимир Ценков/